

YEREL SİYASET BAĞLAMINDA İL GENEL MECLİSLERİ: KAHRAMANMARAŞ, ŞANLIURFA VE HATAY ÖRNEKLERİ

Haluk ALKAN

KSÜ İİBF Kamu Yönetimi Bölümü

E-posta: halukalkan@hotmail.com

Demet DÖNMEZ ORHAN

MKÜ Yayladağı MYO

E-posta: donmezdemet@hotmail.com

Mehmet ÖZEL

Ş. Urfâ Bozova Kaymakamı

E-posta: mehmet9951@hotmail.com

Feza SOLAK

KSÜ K.Maraş MYO

E-posta: fezasolak@hotmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki Kahramanmaraş, Şanlıurfa ve Hatay illerindeki İl Genel Meclisi üyelerini incelemektir. Çalışma bu illerdeki 102 İl Genel Meclisi üyesi esas alınarak yapılmıştır. İlk olarak, illerin sosyo-ekonomik yapısı incelenmiş, daha sonra ise üyelerin siyasal tutumları karşılaştırmalı bir perspektiften analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İl genel meclisi, Yerel Siyaset

Alan Tanımı: Yerel yönetimler

Abstract

This study aims to examine the members of City Councils in Turkey, in the cases of Kahramanmaraş, Şanlıurfa and Hatay provinces. The article, using a survey on 102 individuals, focuses on members of City Councils in those provinces. First, socio economic factors of the provinces are discussed. Later, in a comparative perspective, political attitudes, approaches to their executives and structural conditions of members are examined.

Keywords: City Councils, Local Politics

JEL Classification: H7

1. GİRİŞ

Yerel Siyaset üzerinde uzlaşmış, sınırları belirlenmiş bir kavram olmaktan çok, farklı açılardan yaklaşmış ve ele alınmış bir kavramdır. Bu kavram, bazı sosyal bilimcilerce seçimle gelen yerel görevler çevresindeki siyasal etkileşim olarak ele alınmaktadır (Kurtoğlu, 2003: 20). Bu açıdan Yerel siyasal otoriteler öncelikle yasal statü açısından tanımlanmış kişilerden oluşur. Başka bir ifade ile işgal ettikleri mevkilerle ilgili süreçler siyasal süreçlerdir. Belediye Başkanı, Belediye Meclis

Üyesi, İl Genel Meclisi Üyesi gibi roller yasal olarak tanımlanmış siyasal otorite rolleridir. Buna ek olarak yerel siyaset sadece yerel yönetimi ve organlarını ele geçirme ya da etkilemeden ibaret değildir. Yerel siyasal otoriteler arasında sayılması gereken ikinci grup, yasal olarak yerel yönetim ajanı sayılmasa da yine yasal anlamda yerel siyasal rollere sahip kişi ve gruplardır. Siyasal partilerin yerel örgüt yöneticileri ve bu örgütlerde görev alan kişiler, birer yerel siyasal otoritedir. Bu otoriteler, yerel talepler ile ulusal mekanizmalar arasında aracı bir rol üstlenirler (Kıray, 2000). Tekeli'ye göre yerel siyasetin aktörleri; seçilmiş yerel otoriteler, siyasi partilerin yerel örgütleri, halk ve hatta merkezi yönetimidir (Tekeli, 1999: 195-196). Yine yerel örgütlü ya da örgütlenmemiş gruplar ve bunların otoritelerle geliştirdikleri etkileşimler yerel siyasetin belirleyici faktörlerindedir (Dahl, 1968; Stone, 1989).

Kavramın diğer bir ele alınış biçimi, yerel siyasetin özel bir yerleşim alanına, yani kente özgü bir süreç olarak incelenmesidir. Kent tek başına yereli tanımlamaz, onun özel bir biçimini oluşturur. Kent kavramı, her şeyden önce modern toplum yapısını yansıtan bir mekan olarak algılanmaktadır. Tarımsal ve kırsal ekonomik ve toplumsal ilişki ağlarının dışında, temelinde sanayileşmenin getirdiği farklılaşma, gruplaşma, meslekleşme ve ikincil grup etkileşiminin öne çıktığı heterojen, nispeten kalabalık bir toplumsal yapı ve bütün bu yapının ortaya çıkardığı yaşam objeleri, yerleşme, mekan kullanımı kenti oluşturmaktadır (Giddens, 1993; Holton, 1999). Yerel siyaset, “yerel” olguyu belli bir mekana özgü kabul etmez. Örneğin Köy, köylülük ve kırsal etkileşimler de yerel siyasetin alanına girer. Bir araştırma bu olguları kent merkezli ele almak zorunda değildir. Bu çerçevede yerel siyaset, yerele ait özelliklerin siyaset sürecine çeşitli boyutlarda yaptığı etkiler üzerinde yoğunlaşan, yerel sosyo ekonomik özelliklerin, coğrafik faktörlerin, sosyal farklılaşmaların, çıkar gruplarının, yerel ve ulusal düzeyde otoriteleri belirleme ve kararlarını etkilemeye dönük etkinliklerini, inceleyen bir kavram olarak tanımlanabilir (Alkan ve Taş, 2007).

İl Özel İdaresi il halkının tamamına yönelik ihtiyaçları karşılamakla görevli bir yerel yönetim kurumudur. Dolayısıyla, il özel idaresi kent, köy ve kırsal kapsayan görevleri bir arada yerine getirmektedir. Uzun yıllar 1913 tarihli “İdare-i Umumiye-i Vilayet Kanunu Muvakkati” ile düzenlenen il özel idaresi, 1987 yılından sonra “İl Özel İdaresi Kanunu”nda belirlenen ilkelere bağlı çalışmıştır. 2005 yılında çıkarılan 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile il özel idaresi yeniden düzenlenmiştir. Kanunu'nun 3. maddesinde “il halkının mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi” olarak tanımlanana il özel idaresinin bu düzenlemeler ile yetkileri arttırılmış ve daha özerk bir statüye kavuşturulmuştur. Kanuna genel olarak bakıldığında il genel meclisinin karar alma özerkliğinin güçlendirildiği ve özellikle il düzeyinde planlama ve koordinasyonun sağlanmasında işlevsel bir yerel yönetim örgütü olarak yapılandırıldığı görülmektedir. Uzun yıllar merkezi yönetim tarafından yok sayılan, özerklikleri tartışılan, yıllar içinde görevleri elinden alınan ve mali imkânsızlıklar içinde kıvranan bu kuruluşların, yeni düzenleme ile birlikte mevcut kurumsal kültür, yönetim alışkanlıkları ve sosyal arka plan ışığında yeni konumuna ne derece uyum sağlayabilecekleri ise belirsizdir. Bu

çerçevede çalışma farklı sosyo ekonomik özelliklere sahip üç il, Hatay, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa, örneklerinde bir alan araştırması kapsamında il genel meclislerinin yerel siyaset süreci içerisindeki konumlarını belirlemeyi amaçlamaktadır.

2. İNCELENEN İLLERİN SOSYO-EKONOMİK YAPISI

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından yapılan Türkiye’de İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik sıralaması çalışmasına göre (DPT, 2003), 81 il içinde Hatay 29., Kahramanmaraş 48., Şanlıurfa ise 68. sırada yer almaktadır. Kurumun daha önce, 1996 yılında yapmış olduğu benzer bir çalışmanın sonuçları ile karşılaştırıldığında incelenen iller arasında Kahramanmaraş en hızlı gelişen il konumundadır. Bu süre içerisinde Kahramanmaraş’ın sıralamadaki yeri altı kademe yukarı çıkmıştır. Buna karşılık Hatay bir kademe, Şanlıurfa ise dört kademe gerilemiştir. Her iki ildeki gerileme, çalışmada tarımsal karakterli bir ekonomik yapıya sahip olmaları ile açıklanmaktadır. Kahramanmaraş’taki ilerlemenin ise sanayi odaklı bir gelişmeye dayandığı belirtilmektedir. Çalışmada Hatay için statik bir tarımsal yapıya sahip olmakla birlikte, bu ilin İskenderun limanı ve çelik üretimi nedeniyle Çukurova bölgesine eklenilebilen bir il olarak tarımsal gerilemeyi dengeleyebildiği de ifade edilmektedir (DPT, 2003: 15). Gelişmişlik gruplarına göre bu üç kente bakıldığında, Hatay üçüncü derecede gelişmiş iller grubuna girmektedir. İstihdamın tarım kesiminde yoğunlaşması, tarıma dayalı sanayileşmenin öne çıkması, diğer sektörlerde kısmi bir sanayileşmenin ve belli bir düzeyde ihracat kapasitesinin bulunması bu grubun belirleyici özellikleridir. Bu çerçevede Hatay, tarıma dayalı bir ekonomik yapı, buna paralel olarak nüfusun hatırı sayılır bir kısmının kırdan yoğunlaştığı, ancak ulaşım, tarımsal üretim yapısı ve özellikle İskenderun limanı ve demir çelik tesisleri nedeniyle uluslararası ve bölge ekonomisine entegre olabilen, hayat standartları açısından da belli bir düzeye ulaşabilmiş bir il olarak öne çıkmaktadır. Kahramanmaraş dördüncü derecede gelişmiş iller grubuna girmektedir (DPT, 2003: 67). Bu grup tarımsal ekonomiye dayanmasına rağmen, bu üretimin ülke ortalamasının altında olduğu illeri kapsamaktadır. Başka bir ifade ile ekonomi tarıma dayanmakla birlikte, tarımda verimlilik düşük düzeydedir. Bu grup içinde Kahramanmaraş’ın bazı özellikleri ile gruba giren diğer illerden ayrıldığı görülmektedir. Tarımsal verimlilik içinde bu gruba giren iller içinde verimliliğin nispeten yüksek olduğu sekiz il içinde yer almaktadır. İkinci olarak dördüncü grupta yer almasına rağmen grup içinde imalat sanayinde öne çıkan üç ilden biridir. Bu görünümüyle Kahramanmaraş dinamik bir gelişme sürecine sahiptir. Genel olarak Kahramanmaraş’ın tarımsal üretim kapasitesi açısından tam anlamıyla tarım şehri olarak değerlendirilemeyeceği, buna karşılık sanayileşme yönünde bir gelişme göstermesine rağmen, bu gelişmenin henüz şehrin genel sosyo-ekonomik yapısında bir değişime yansımadağı belirtilebilir. Şanlıurfa beşinci derecede gelişmiş iller grubunda yer almaktadır (DPT, 2003: 69). Kırsal nüfus yoğunluğu ve yüksek nüfus artışı bu grubun belirleyici özelliklerindedir. Tahmin edileceği gibi ekonomi tarıma dayalıdır. Buna karşılık tarım ve hayvancılıkta üretim kapasitesi düşüktür. Tarımsal ekonomi, aynı zamanda yüksek oranda bir gizli işsizliği barındırmaktadır. Sanayi gelişmemiştir ve mevcut sanayi tesisleri içinde kamu yatırımları ağırlığı oluşturmaktadır. Bu grup aynı zamanda yoğun göç veren illeri kapsamaktadır.

Nüfus yapısı olarak Hatay'da merkez ilçe ile birlikte İskenderun'un nüfusun önemli bir kısmını barındırdığı, diğer ilçeler içinde ise Dörtöy ve Samandağı'nın öne çıktıkları görülmektedir. Sanayileşme açısından İskenderun stratejik bir konum edinmiştir. Kendisi ile birlikte Dörtöy ve Belen ilçelerinde sanayide istihdamı tetikleyen bir merkez konumundadır. Buna karşılık merkez ilçe dahil diğer ilçelerde sanayileşme düşük düzeydedir. Merkez ilçe nüfusunun %57'si tarımda istihdam edilmektedir. Bu oran İskenderun ve Belen'de (%48 ve %49) biraz düşmekle birlikte il genelinde hakim bir özelliktir. Hizmet sektöründe ise İskenderun, merkez ilçe ve Belen öne çıkmaktadır. Hatay'da şehirleşme oranı Türkiye ortalamasının altındadır (Hassa'da oran %18'e gerilemektedir). Tarımsal üretimde Merkez ilçe ile birlikte Samandağı öne çıkmaktadır (DPT, 2004). Kahramanmaraş'ta nüfus ağırlıklı olarak Merkez ilçede toplanmıştır. Elbistan 100 bini geçen nüfusu ile ikinci merkez konumundadır. Paralel olarak nüfusun hızlı artış gösterdiği yerler de burasıdır. Bu artış daha çok göçten kaynaklanmaktadır. Şehirleşme oranı da bu iki ilçede yüksektir. Yukarıda Kahramanmaraş'ta gelişmenin sanayi odaklı bir nitelik gösterdiği üzerinde durulmuştur. İlin bölgesel analizinde bu açıdan iki nitelik öne çıkmaktadır. İlde sanayileşme Merkez ilçe, Elbistan ve Afşin'de öne çıkarken, diğer ilçelerde sanayileşme oldukça düşük düzeydedir. Elbistan ve Afşin'deki sanayileşme ile Merkez ilçedeki sanayileşme de birbirlerinden farklı özellik göstermektedir. Elbistan ve Afşin'de kömür işletmeleri ve Afşin-Elbistan Termik Santralleri sanayileşmenin nedenidir. Buna karşılık Merkez ilçede imalat sanayi ağırlığı oluşturmaktadır. Bu çerçevede İlin gösterdiği sanayileşmede, nüfusta olduğu gibi merkez ilçenin büyük payının olduğu görülmektedir. Şanlıurfa nüfus artış hızının yüksek olduğu ve bu nüfusun Merkez ilçe, Siverek ve Viranşehir'de toplandığı bir ildir. İl genelinde istihdam tarım sektöründe yoğunlaşmıştır. Yine il genelinde sanayileşme oranları düşük düzeydedir. İlin tarımsal üretim içindeki payı yüksektir. Merkez ilçe, Akçakale, Ceylanpınar, Siverek ve Viranşehir tarımsal üretim açısından 872 ilçe içinde ilk yüz içinde yer almaktadırlar. İl geneli okuma yazma oranı açısından Türkiye ortalamasının çok altındadır. İl merkezi, 872 ilçe içinde 782. sırada yer almakta, İlin ikinci büyük ilçesi Siverek 852. sırada gelmektedir. Şanlıurfa nüfusu, 1965-2008 yılları arasında sürekli olarak artış göstermiştir. 1990 yılına kadar kasaba ve köy nüfusu il/ilçe merkezi nüfusundan daha fazla iken; 1990 yılından sonra, kasaba ve köy nüfusu il/ilçe merkezi nüfusundan daha az olmuştur. Şanlıurfa diğer illere göç veren bir il olmanın yanı sıra, il içerisinde kırdan kent merkezine doğru göçün yaşandığı bir ildir (Yıldız, 2008: 291).

3.ARAŞTIRMA YÖNTEMİ, ÖRNEKLEM VE KATILIM PROFİLİ

Araştırma Hatay, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa İl Genel Meclis üyelerinin tamamını kapsayan yüzyüze görüşme ve anket uygulaması yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada öncelikle ön görüşme ve değerlendirme yapılarak örneklem tespit edilmiş, daha önce Kahramanmaraş'ın Afşin ve Göksun ilçelerinde yürütülen benzer iki çalışmada (Alkan ve Taş, 2007; Alkan ve Çiftçioğlu, 2007) kullanılan anket soruları revize edilerek çalışmaya uyarlanmıştır. Bu çerçevede bu üç ildeki toplam 149 il genel meclisi üyesine ulaşılmaya çalışılmış, ulaşılamayan az sayıdaki üye ve görüşme ve ankete cevap vermeyi reddeden üyeler araştırma kapsamı dışında

tutulmuştur. Bu çerçevede her üç ilde de sonuçlanan görüşme ve anket sayısı ile örneklemin yarısından fazlasına ulaşılmıştır.

Tablo 1. Katılım Profili

İl Genel Meclisi	Örneklem	Sonuçlanan	%
Hatay	53	32	60.3
Kahramanmaraş	41	28	68.0
Şanlıurfa	55	42	76.3

Genel ve katılımcı profili açısından ilk dikkat çeken nokta meclis üyeleri arasında kadın üyelerin sayısının çok az olmasıdır. 149 üye arasında biri Hatay, biri de K. Maraş olmak üzere kadın üye sayısı yalnızca ikidir. Katılımcılar arasında kadın üye bulunmamaktadır. Bölgesel proje ve politikaların üretilmesinde nüfusun yarısını oluşturan kadınların bu derece sınırlı temsil olanağı bulması gerçek bir katılım sürecinin oluşturulmasında önemli bir aksamanın bulunduğunu göstermektedir. Bunun dışında yukarıda belirlenen sosyo ekonomik profil ile görece uyumlu meclis bileşimlerinin bulunduğu belirtilebilir. Sosyo ekonomik gelişmişlik sıralamasında en üstte yer alan Hatay'da meclis bileşimi mesleksi açıdan daha karma bir görünüme sahiptir. Ağırlığı esnaf üyeler oluşturmakla birlikte ücretli ve uzman mesleklerden gelen üyeler de dikkat çekici bir ağırlık oluşturmaktadırlar. Tarımsal üretime ve kısmi bir sanayileşmeye dayanan Hatay'da üyelerin daha nitelikli meslek gruplarından gelmeleri dikkat çekicidir. Bu tarımsal ekonomik yapıya rağmen, İlde tarım ile uğraşan kişilerin eğitime dayalı mesleklere de sahip kişiler olmasından kaynaklanmaktadır. Buna İskenderun Körfezi'nin lokomotif olduğu sanayileşme de eklendiğinde mecliste daha nitelikli bir temsil profili ortaya çıkmaktadır. Kahramanmaraş İl Genel Meclisi sosyo ekonomik arka planına uygun olarak daha geçiş özellikleri gösteren bir profile sahiptir. Üyelik profili dinamik bir mesleki dağılım sergilemektedir. Ücretli/maaşlı işlerden gelen üyelerin oranı %35'i bulmaktadır. Ağırlık esnaflarda olmakla birlikte, mecliste çiftçilikle uğraşan üye bulunmamaktadır. Üyelerin %41'i yükseköğrenim görmüştür. Tarıma dayalı bir ekonomiye sahip olmakla birlikte, tarım sektöründe üretim seviyesinin düşük olması ve asıl katma değer oluşturan sektörlerin özel ve kamu yatırımlarına dayalı sanayi tesislerinin olduğu İlde temsili organlarda da bu kesimlerin ağırlığı oluşturduğu görülmektedir. Sosyo ekonomik gelişmişlik düzeyi olarak incelenen iller arasında en geride yer alan Şanlıurfa'da ise yaşlı bir üyelik bileşimi yanında, mesleksi olarak da çiftçilerin büyük bir ağırlığı oluşturdıkları görülmektedir. Bu niteliği ile Şanlıurfa, Hatay ve Kahramanmaraş'tan oldukça farklı bir üye bileşimine sahiptir. Paralel olarak eğitim düzeyinde ağırlığın ilköğretime kaydığı görülmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Profili

İl Genel M.	Cinsiyet	Yaş	Parti	Meslek	Eğitim					
HATAY	Kadın	-	21-30	-	AKP	18	İşçi	2	İlkokul	6
								Emekli	7	
			31-40	7	CHP	9	Memur	2	Ortaokul	3
	Erkek	32	41-50	9	MHP	5	Çiftçi	4		
								Esnaf	14	Lise
		51-60	13			Ser.Mesl.	3			
		61+	3					Üniversite	8	
K.MARAŞ	Kadın	-	21-30	-	AKP	21	İşçi	4	İlkokul	3
								Emekli	6	
			31-40	6	CHP	1	Memur	-	Ortaokul	-
			41-50	12	MHP	3	Çiftçi	-		
	Erkek	28	51-60	5			Esnaf	15	Lise	11
							Ser.Mesl.	2		
		61+	3					Üniversite	10	
		Cevapsız	2	Cevapsız	3	Cevapsız	1	Cevapsız	4	
Ş.URFA	Kadın	-	21-30	2	AKP	23	İşçi	-	İlkokul	10
								Emekli	3	
			31-40	10	BDP(DTP)	12	Memur	-	Ortaokul	13
			41-50	19			Çiftçi	22		
	Erkek	42	51-60	11	DP	6	Esnaf	5	Lise	13
							Ser.Mesl.	12		
		61+	-	SP	1			Üniversite	6	

Her üç meclise mesleki geçişkenlik açısından baktığımızda, Hatay'da üyelerin ağırlıklı olarak çiftçi kökenli ailelerden geldikleri, diğer üyelerin çoğunluğunu da esnaf kökenli ailelere mensup oldukları görülmektedir. Ücretli mesleklere dayalı işlerden gelen ailelere mensup üyelerin sayısı yalnızca dördüttür. Benzer şekilde Kahramanmaraş'ta üyelerin büyük çoğunluğu çiftçi kökenli ailelerden gelmektedir. Farklı olarak ücretli işlere mensup ailelerden gelen üyelerin sayısı bu ilde daha fazladır.

Esnaflarla birlikte neredeyse bu grup meclisin yarısını oluşturmaktadır. Çiftçilikten nitelikli mesleklere geçiş oranı bu ilde göreceli olarak daha yüksektir. Bu durum Kahramanmaraş'ın, Hatay'a göre sosyo ekonomik yönden daha geride olmasına rağmen, daha hızlı bir değişim yaşanmakta olan bir il olması ile uyumlu bir görünümüdür. İncelenen üç il içinde mesleki geçişkenlik açısından en statik il Şanlıurfa'dır. Kendisi ve babası çiftçilikle uğraşan üyeler meclisin yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Babasından farklı bir işle uğraştığını belirten üyelerin sayısı yalnızca üçtür. Üyelerin büyük çoğunluğu babalarından kendilerine kalmış işleri sürdüren kişilerdir.

3.1. İl Genel Meclisi Üyeleri ve Siyasal Tutumlar

Yerel siyasetin işleyişinde, siyasal partiler temelinde seçimle işbaşına gelen otoriteler en önde gelen aktörleri oluşturmaktadırlar. Bu aktörlerin siyasal rollerine bakışları, benzerleri ile nasıl bir etkileşim içinde oldukları, siyasetin işleyişine ve kendi konumlarını değerlendirme biçimleri üretilen politikaların yerel düzeyde uygulanmasına etki eden arka planı şekillendirmektedir.

Tablo 3. Mesleki Geçişkenlik

	Üye Mes./ Baba M.	İşçi	Memur	Çiftçi	Esnaf	Serb. Mesl.
HATAY	İşçi	-	-	2	-	-
	Memur	2	1	4	2	-
	Çiftçi	1	-	3	-	-
	Esnaf	-	-	6	8	-
	Serbest Meslek	-	-	1	2	-
K.MARAŞ	İşçi	1	1	1	1	-
	Memur	-	2	3	2	-
	Çiftçi	1	-	2	-	-
	Esnaf	-	2	6	3	-
	Serbest Meslek	-	-	2	-	-
Ş.URFA	İşçi	-	-	-	-	-
	Memur	-	-	3	-	-
	Çiftçi	-	-	22	-	-
	Esnaf	-	-	5	-	-
	Serbest Meslek	-	-	9	1	2

Her üç ilde de meclis üyelerinin siyaset kavramına ağırlıklı olarak ülke genelinde ideal bir yönetimin gerçekleştirilmesi olarak baktıkları görülmektedir. Siyaset olgusunu katılım ile ilintili bir kavram olarak ele alanların oranları her üç ilde de %20'ler dolayında kalmaktadır. Dolayısıyla üyeler arasında yerel anlamda siyaseti ikinci plana iten, en azından kendi konumlarına bu çerçevede merkezi bir yer vermeyen, ulusal düzeyde siyasete dönük bir algılamının güçlü olduğu

Tablo 4.Siyaset Kavramı Algılaması

n/Yüzde	HATAY	K.MARAŞ	Ş.URFA			
Hükümet olabilmek için siyasal partilerin ulusal ve yerel düzeydeki mücadelesi	8	25.0	5	17.9	10	23.8
Kamuya ilişkin kaynakların vatandaşlar arasında dağıtımına ilişkin tüm kararlara katılma	9	28.1	7	25.0	7	16.7
İdeal yönetimin ülkede hakim kılınması çabalarının tümü	11	34.4	8	28.6	14	33.3
Devleti yönetme sanatı	3	9.4	6	21.4	11	26.2
Diğer	1	3.1	2	7.1	-	-

belirtilebilir. Üyelerin diğer partilerle ve illerinin milletvekilleri ile temas ve etkileşim içinde çalışma eğilimleri sınırlı düzeydedir. Buna karşılık yine genel bir görünüm olarak parti geçişkenliği yüksektir. Hatay ve Kahramanmaraş'ta meclis üyelerinin büyük çoğunluğu daha önce partilerinin yerel örgütlerinde belli bir konumda görev yapmış kişilerdir. Şanlıurfa'da ise farklı bir durum söz konusudur. Bu ilde 44 meclis üyesinden yalnızca sekizi daha önce yerel teşkilat içinde görev yapmıştır.

Tablo 5. Temsilcilik Rolüne Bakış

n/Yüzde	HATAY		K.MARAŞ		Ş.URFA	
Seçildiği siyasal parti	14	43.7	16	57.1	33	78.6
Hemşehrisi olduğu bölge	15	46.9	12	42.9	8	19.0
Meslek grubu	-	-	-	-	1	2.4
Diğer	3	9.4	-	-	-	-

Tablo 6. Meclis Üyeliği Sonrasında Düşünülen Görev

n/Yüzde	HATAY		K.MARAŞ		Ş.URFA	
Milletvekilliği	12	37.5	11	39.2	17	40.5
Belediye Başkanlığı veya Belediyede etkili bir görev	5	15.6	5	17.9	7	16.6
Mahalli Parti teşkilatında yöneticilik	6	18.8	4	14.3	6	14.3
Partinin merkez teşkilatında yöneticilik	-	-	5	17.9	6	14.3
Diğer	9	28.1	3	10.7	6	14.3

Üyeler kendilerini ağırlıklı olarak seçtikleri siyasal partinin temsilcisi olarak görmektedirler. Hatay'da ise hemşehrisi olunan bölge öne çıkartılmaktadır. Belki bu eğilimin bir sonucu olarak konumlarını yerel siyasal rollerde kalıcı hale gelmekte değerlendirmekten çok, milletvekilliği gibi bir konuma geçmeyi planladıklarını ifade etmektedirler. Bu İl Genel Meclisi üyelerinin yerele dönük olmaktan çok, parti merkezine ve merkezi bir siyasal role dönük bir algılama yapısına sahip buldukları izlenimini güçlendirmektedir.

Bu çerçevede Meclis üyelerinin siyasal konumları ile ilgili belirleyici göstergelerden biri, üyesi oldukları siyasi parti ve seçim süreçleri ile ilgili nasıl bir bakış açısına sahip olduklarıdır. Hatay ve Kahramanmaraş'ta İl Genel Meclisi üyelerinin daha çok parti içi demokrasi sorununu, siyasal parti örgütlenmesinin genel sorunu olarak öne çıkardıkları ve yine Siyasi Partiler Kanununun yetersizliğinden yakındıkları görülmektedir. Buna karşılık Şanlıurfa'da merkezi yönetimin kısıtlayıcı

uygulamaları genel bir sorun olarak vurgulanmaktadır. Bu profil Şanlıurfa İl Genel Meclisinde parti örgütü sorununu devlete ilişkin bir sorun olarak görme eğiliminin güçlü olduğunu göstermektedir. Anketler incelendiğinde bu vurgulamanın daha çok BDP'li üyelere dile getirildiği görülmektedir. Parti örgütlerinin yerel planda sorunları konusunda ise her üç ilde de üyeler parti merkezinin yerel örgütler üzerinde belirleyici bir konumda bulunmasını bir sorun kaynağı olarak öne çıkartmaktadırlar. Bununla birlikte Kahramanmaraş ve Şanlıurfa'da içsel bir sorun olan üyelerin eğitim seviyeleri önemli bir sorun kaynağı olarak görülmektedir. Bu çerçevede İl Genel Meclisi üyelerinin siyaseti genele ilişkin bir kavram algılamasına sahip, konumlarını yerel çerçevede değil de, ulusal siyasete –bireysel pragmatizm temelinde- dönük bir işlevsellik içinde değerlendirdiklerini, bu çerçevede parti kimliğine önem verdiklerini, Şanlıurfa'nın bu genel görünüm içinde siyasete daha ideolojik bir bakışa sahip olma ve üyelerin yerel örgüt bağlantısının daha gevşek olması ile diğerlerinden farklılık gösteren bir profile sahip olduğu belirtilebilir.

Tablo 7. Parti Örgütlerinin Genel Sorunu

n/Yüzde	HATAY		K.MARA		Ş.URFA	
Üye kayıt sisteminin düzensiz oluşu	3	9.4	1	3.5	5	11.9
Parti içi demokrasinin bulunmayışı	17	53.1	13	46.5	11	26.2
Siyasi Partiler Kanununun yetersizliği	11	34.4	11	39.3	12	28.6
Merkezi Yönetimin kısıtlayıcı uygulamaları	1	3.1	3	10.7	14	33.3
Diğer	-	-	-	-	-	-

Tablo 8. Parti Örgütlerinin Yerel Sorunu

n/Yüzde	HATAY		K.MARA		Ş.URFA	
Merkez teşkilatın belirleyici olması	21	65.6	10	38.5	12	28.6
Üyelerin eğitimsizliği	3	9.4	8	30.8	11	26.2
Teknoloji kullanmama	-	-	-	-	4	9.6
Kamu otoritelerinin tavırları	-	-	3	11.5	3	7.1
Yerel Yönetim otoritelerinin tavrı	1	3.1	1	3.8	3	7.1
Diğer parti teşkilatlarının tavırları	-	-	-	-	1	2.4
Yasal düzenlemelerdeki kısıtlamalar	6	18.8	4	15.4	8	19.0
Diğer	1	3.1	-	-	-	-

3.2.Sorunlar, Talepler ve Kurumlar

Tablo 9. Sorun Profili

n/Yüzde	HATAY		K.MARA		Ş.URFA	
			Ş			
Konut	1	1.0	-	-	-	-
Altyapı	21	21.9	15	18.7	14	11.1
Göç	5	5.2	8	9.9	4	3.2
Eğitim	11	11.5	21	25.9	33	26.2
Sağlık	5	5.2	1	1.2	23	18.3
Çevre kirliliği	8	8.3	7	8.6	4	3.2
İşsizlik	23	24.0	13	16.1	31	24.6
Terör ve etnik sorunlar	1	1.0	3	3.6	6	4.7
Karlara halkın katılımı	12	12.6	4	4.9	7	5.5
Kültürel değer kaybı	8	8.3	7	8.7	1	0.8
Yeniliklerin kabul edilmemesi	-	-	1	1.2	3	2.4
Diğer	1	1.0	1	1.2	-	-

Hatay İl Genel Meclisi üyeleri altyapı ve işsizlik sorunlarını ilin temel sorunları olarak göstermektedirler. Kahramanmaraş'ta eğitim öncelikli olarak vurgulanmakta, altyapı ikinci sırada vurgulanmaktadır. Bu ilde işsizlik üçüncü sırada bir sorun olarak ifade edilmektedir. Urfa'da da eğitim ve işsizlik ilin temel sorunları olarak gösterilmektedir. Her üç ilde de kamu yatırımlarına gereksinim gösteren alanlarla ilgili bir sorun profili öne çıkarılmaktadır. Bu sorunların nedeni sorulduğunda ise Hatay'da nüfus artışı öncelikli neden olarak gösterilmekte, ayrıca sivil toplum kuruluşları ve belediye hizmetlerinin yetersizliği yerel neden olarak güçlü bir biçimde vurgulanmaktadır. Genel düzeyde sorun kaynağı olarak yasal düzenlemelerin yetersizliği, milletvekillerinin ilgisizliği ve bütçeden kaynak aktarılmaması gösterilmektedir.

Kahramanmaraş'ta yerel sorun kaynağı olarak belediye hizmetlerinin yetersizliği ve nüfus artışı öne çıkarılmakta, dışarıdan gelen göçün de sorun kaynağı profilinde belli bir oranda vurgulandığı görülmektedir. Bunda sanayileşmeden kaynaklanan toplumsal değişimin üyelerce bir sorun olarak algılanmasının yeri olabilir. Paralel olarak Kahramanmaraş'ta transfer harcamalarının ve bütçeden kaynak aktarımındaki yetersizlikler genel sorun kaynağı olarak görülmektedir. Şanlıurfa'da ise nüfus artışı halkın ilgisizliği ve tarıma dayalı ekonomik yapı yerel sorun kaynakları olarak vurgulanmaktadır. Genel sorun kaynağı olarak milletvekillerinin görülmesi diğer iki ile göre daha güçlü bir biçimde öne çıkartılmakta, yasal düzenlemelerin yetersizliği de bir sorun kaynağı olarak ifade edilmektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında, kamu harcamalarına gereksinim gösteren ekonomik ve sosyal alanlarda bir sorun algılanmasının üyeler arasında güçlü olduğu, yerel planda sosyal yapı ile ilgili olan konuların ve yerel yönetim kuruluşlarının yetersizliğinin sorun kaynağı olarak görüldüğünü belirtebiliriz. Genel sorun kaynağı profilinde ise merkezi yönetimden kaynak transferinin üzerinde yoğunlaşmakta, bölgenin temsilcisi olarak görülen

milletvekillerinin yetersizliği öne çıkarılmaktadır. Her üç ilde de üyeler kendilerine iletilen taleplerin yetki alanlarının dışındaki konularla ilgili olduğunu belirtmektedirler. Bu talepler içinde önceliği iş bulma talebi oluşturmaktadır. Hatay ve Urfa'da maddi yardım ve kamu kurumlarında aracılık talebi öne çıkartılmakta, Kahramanmaraş'ta bu iki talebe ek olarak bürokratları şikâyet gelen talep profilinde belli bir ağırlığı oluşturmaktadır. Talepler kurumsal kanallardan çok yüz yüze ve kişisel yöntemlerle üyelere iletilmektedir. Partiler ve sivil toplum örgütleri bir talep iletilme kanalı olarak kullanılmamaktadır. Bu toplum ile yerel otoriteler arasında aracı kurumların aktif aktörler olarak algılanmadıklarını göstermektedir.

Tablo 10. Sorunların Kaynağı

n/Yüzde	Yerel Sorun Kaynağı						Genel Sorun Kaynağı						
	HATAY		K.MARA		Ş.URFA		HATAY		K.MARA		Ş.URFA		
Nüfus Artışı	18	18.8	15	17.9	37	29.3	Milletvekillerinin İlgisizliği	2	25.0	18	21.4	32	25.4
Dışarıya Göç	4	4.1	5	6.0	5	4.0	Hükümet politikaları	7	7.3	10	11.9	18	14.4
Dışarıdan Göç	5	5.2	12	14.3	9	7.1	Yasal düzenlemelerin yetersizliği	2	25.0	17	20.2	25	19.8
Tarıma Dayalı Ekonomi	12	12.6	7	8.3	21	16.5	Bütçe transferlerinin yetersizliği	2	21.9	17	20.2	21	16.6
Halkın İlgisizliği	14	14.5	12	14.3	24	19.2	Yeterince devlet yardımı yapılmaması	1	16.7	20	23.9	20	15.9
Yerel Sivil Örgütlerin Yetersizliği	18	18.8	14	16.6	13	10.4	Terör-güvenlik sorunları	4	4.1	2	2.4	10	7.9
Belediye Çalışmalarının Yetersizliği	22	22.9	15	17.9	13	10.4	Diğer	-	-	-	-	-	-
Parti Örgütleri ve Eşrafın Gücü	3	3.1	4	4.7	4	3.1							
Diğer	-	-	-	-	-	-							

Tablo 11. Talep Profili

n/Yüzde	HATAY		K.MARAŞ		Ş.URFA	
İş bulma	30	31.3	24	32	29	26.9
Sağlık sorunları	14	14.5	5	6.7	16	14.8
Partilileri şikâyet	3	3.1	-	-	6	5.5
Kamu Kurumlarında Aracılık	17	17.8	16	21.3	16	14.8
Konut, Altyapı	4	4.1	4	5.3	10	9.3
Bürokratları şikâyet	7	7.2	12	16.1	7	6.5
Maddi yardım	19	20.0	13	17.3	23	21.3
Diğer	2	2.0	1	1.3	1	0.9

Hatay ve Kahramanmaraş'ta Meclis üyelerinin kendilerine iletilen talepleri ağırlıklı olarak valilik ve kaymakamlık gibi merkezi yönetimin taşra örgütünün başında bulunan otoritelere veya ilin milletvekillerine götürdükleri, üyesi buldukları meclise getirmedikleri görülmektedir. İlginç biçimde yetersizliklerini bir sorun olarak gördükleri milletvekillerini talep iletme kanalı olarak kullanmaktadırlar. Şanlıurfa'da da üyeler ağırlıklı olarak kendilerine iletilen talepleri valilik ve kaymakamlık makamına iletmektedirler. Bunun yanında bu ilde üyeler il genel meclisine de talepleri getirdiklerini belirtmektedirler. Yerel yönetim düzeyinde etkili görülen kurum ve gruplar açısından Hatay'da talep iletme profilinde öncelik verilen valilik ve kaymakamlık makamı yine etkili kurumlar olarak öne çıkarılmaktadır. Kümülatif olarak İl Genel Meclisine ikinci sırada yer verilmekte, ancak derecelendirme açısından (ankette birden üçe kadar derecelendirmeleri istenmiştir) ikinci sırada Belediye Başkanlığı etkili kurum olarak vurgulanmaktadır. Kahramanmaraş'ta da benzer bir algılama söz konusudur. Ancak bu şehirde üyeler temsilci olarak yer aldıkları Meclisi etkili bir kurum olarak görmemektedirler. Şanlıurfa'da Hatay'a benzer bir durum söz konusudur. İlk sırada valilik ve kaymakamlık vurgulanmakta, kümülatif olarak İl Genel Meclisine ikinci sırada yer verilmekte, ancak derecelendirmede belediye başkanlığı ikinci sırada vurgulanmaktadır. Her üç ilde de üyelerin belediye başkanlığını etkili bir kurum olarak görmelerine rağmen talep iletme kanalı olarak kullanmadıkları görülmektedir.

Tablo 12. Taleplerin Kaynağı

n/Yüzde	HATAY		K.MARAŞ		Ş.URFA	
Parti örgütü	19	20.0	13	17.3	16	14.8
Sıradan vatandaşlar	26	27.0	14	18.7	33	30.6
Seçmenler	25	26.0	21	28	32	29.6
Yakın çevre(komşu, arkadaş)	24	25.0	17	22.7	27	25.0
Akrabalar	2	2.0	10	13.3	-	-
Diğer	-	-	-	-	-	-

Tablo 13. Taleplerin İletildiği Kurumlar

n/Yüzde	HATAY		K.MARA		Ş.URFA	
				Ş		
İlgili Bakanlık	1	1.1	2	2.7	12	11.1
İl/İlçe Müdürleri	14	16.0	8	10.7	2	1.9
Belediye Başkanı	6	6.9	8	10.7	8	7.4
Valilik/Kaymakamlık	19	21.6	14	18.6	25	23.1
Belediye Meclisi	5	5.7	4	5.3	11	10.2
Milletvekilleri	18	20.4	16	21.3	7	6.5
Siyasal partiler	11	12.5	8	10.7	9	8.3
Sağlık Kuruluşları	5	5.7	-	-	5	4.6
Yerel Basın	2	2.2	-	-	-	-
Emniyet Biriml.	-	-	-	-	1	0.9
İl Genel Meclisi	7	7.9	15	20.0	28	26.0
Diğer	-	-	-	-	-	-

Tablo 14.Etkili Görülen Kurum ve Gruplar

n/Yüzde	HATAY		K.MARA		Ş.URFA	
				Ş		
Valilik/Kaymakamlık	27	28.2	26	31	37	30.1
İl/İlçe Müdürleri	1	1.0	3	3.6	6	4.9
Sendikalar	-	-	-	-	-	-
Belediye Başkanlığı	21	21.9	22	26.2	28	22.8
Siyasal Parti temsilc.	12	12.6	5	5.9	11	8.9
İl Genel Meclisi	24	25.0	10	11.9	34	27.6
Yerel Basın	1	1.0	6	7.1	-	-
Muhtarlar	4	4.1	-	-	-	-
Belediye Meclisi	5	5.2	4	4.8	1	0.8
İşadamları	-	-	7	8.3	-	-
Emniyet	1	1.0	1	1.2	6	4.9
Diğer	-	-	-	-	-	-

Meclis üyeleri kendilerini daha çok partilerinin temsilcisi olarak görmelerine rağmen, talep profilinde partilere belirli bir konum vermemektedirler. Buna karşılık yerel düzeyde kurumsal iletişim olarak partilerin belirli bir ağırlığı bulunmaktadır. Hatay'da %81, Kahramanmaraş'ta %56, Şanlıurfa'da %54 oranında düzenli toplantı yapılan grup ve kurumlar içinde siyasal partilere yer verilmektedir. Toplantıya katılmadıklarını belirten üyelerin oranı da dikkat çekici düzeyde yüksektir. Bunun bir sonucu olarak yerel düzeyde iletişimde doğrudan üyelere gelinerek talep iletilmesi bir yöntem olarak öne çıkmaktadır.

Her üç ilde de Meclis üyeleri mevcut yetkilerini tam olarak kullanamadıklarını ve verimli olabilmeleri için yetkilerinin artırılması gerektiğini ifade etmektedirler. Yine her üç ilde yaşanan sorunların çözümünde bütçeden kaynak ve bu paralelde yerel yönetimlere yetki aktırılması zorunluluğu öne çıkartılmaktadır. Bu talep fazlasıyla kurumsal düzeydedir. Özellikle Hatay ve Şanlıurfa'da ildeki ekonomik ve sosyal grupların sorunların çözümünde rol oynayabileceğine ilişkin olumsuz bir tutum söz konusudur. Bu paralelde il yönetiminde görev alan kurumların ortak çalışacağı kurulların oluşturulmasına sıcak bakılmaktadır. Hatay ve Şanlıurfa'da ilin toplumsal yapı olarak katılım uygulamalarına hazır olmadığı düşüncesi ağırlığı oluşturmaktadır. Bu açıdan Kahramanmaraş İl Genel Meclis üyeleri farklı bir tutum profiline sahiptirler. Bu ilde üyeler hem yerel sosyal ve ekonomik grupların sorun çözme yeteneğine olumlu bir bakış açısını öne çıkarmakta, hem de il halkının bu yöndeki katılım mekanizmalarına hazır olduğunu ifade etmektedirler. Bu tutumda özel sektöre dayalı bir sanayileşme sürecinin olumlu etkisi yadsınamaz. Yine Hatay ve Şanlıurfa'da yönetime katılım uygulamalarına yeni sorunlar doğuracağına ilişkin bir endişe öne çıkarken, Kahramanmaraş'ta bu eğilim daha zayıf kalmaktadır.

Tablo 15. Yetki Algılaması*

HATAY (n/Yüzde)	1		2		3		4		5	
İl Genel Meclislerine tanınan yetkiler yeterlidir	11	34.4	13	40.7	-	-	4	12.5	4	12.5
Yetkilerimi İl sorunlarının çözümünde tam olarak kullanabiliyorum	6	20.0	12	40.0	-	-	11	36.7	1	3.3
Daha verimli olabilmem için yetkilerimin genişletilmesi gerekmektedir	1	3.2	-	-	-	-	2	6.5	28	90.3
İl sorunlarının çözümü öncelikle genel bütçeden daha fazla kaynak aktarılmasına bağlıdır	2	6.2	2	6.2	-	-	7	21.9	21	65.6
Mevcut durumda yerel yönetimlere kaynak ve yetki aktarımı, sorunların çözümünde yarar sağlamaz	12	40.0	12	40.0	-	-	3	10.0	3	10.0
K.MARAŞ (n/Yüzde)										
İl Genel Meclislerine tanınan yetkiler yeterlidir	13	46.4	4	14.3			9	32.1	2	7.2
Yetkilerimi İl sorunlarının çözümünde tam olarak kullanabiliyorum	6	21.4	7	25			15	53.6		
Daha verimli olabilmem için yetkilerimin genişletilmesi gerekmektedir	2	7.2	1	3.6	1	3.6	6	21.4	18	64.2
İl sorunlarının çözümü öncelikle genel bütçeden daha fazla kaynak aktarılmasına bağlıdır	1	3.6					14	50	13	46.4
Mevcut durumda yerel yönetimlere kaynak ve yetki aktarımı, sorunların çözümünde yarar sağlamaz	8	28.6	9	32.1	1	3.6	9	32.1	1	3.6
Ş.URFA (n/Yüzde)										
İl Genel Meclislerine tanınan yetkiler yeterlidir	13	30.9	11	26.2	-	-	14	33.3	4	9.6
Yetkilerimi İl sorunlarının çözümünde tam olarak kullanabiliyorum	11	26.2	10	23.8	1	2.4	11	26.2	9	21.4
Daha verimli olabilmem için yetkilerimin genişletilmesi gerekmektedir	5	11.9	-	-	-	-	8	19.1	29	69.0
İl sorunlarının çözümü öncelikle genel bütçeden daha fazla kaynak aktarılmasına bağlıdır	7	16.7	3	7.1	-	-	10	23.8	22	52.4
Mevcut durumda yerel yönetimlere kaynak ve yetki aktarımı, sorunların çözümünde yarar sağlamaz	19	45.2	15	35.7	1	2.4	2	4.8	5	11.9

*1:Kesinlikle Katılmıyorum;2:Katılmıyorum;3:Fikrim Yok; 4:Kısmen Katılıyorum; 5:Kesinlikle katılıyorum

Tablo 16. İşbirliği Algılaması*

HATAY (n/Yüzde)	1		2		3		4		5	
İl yönetiminde görev alan her birim kendi görev alanlarında kalarak hizmet vermemiştir	3	9.4	1	3.1	1	3.1	10	31.2	17	53.1
İl yönetiminde görev alan birimlerin ortak çalışabilecekleri kurulların oluşturulması gerekmektedir	2	6.2	1	3.1	1	3.1	10	31.2	18	56.2
İl sorunlarının çözümünde ekonomik ve sosyal grupların bir etkinliğinin olabileceğini sanmıyorum	7	21.2	9	27.3	2	6.1	9	27.3	6	18.1
K.MARAŞ (n/Yüzde)										
İl yönetiminde görev alan her birim kendi görev alanlarında kalarak hizmet vermemiştir	1	3.6	-	-	-	-	8	28.6	19	67.8
İl yönetiminde görev alan birimlerin ortak çalışabilecekleri kurulların oluşturulması gerekmektedir	1	3.7	2	7.4	1	3.7	2	7.4	21	77.8
İl sorunlarının çözümünde ekonomik ve sosyal grupların bir etkinliğinin olabileceğini sanmıyorum	11	39.3	8	28.6	2	7.1	6	21.4	1	3.6
Ş.URFA (n/Yüzde)										
İl yönetiminde görev alan her birim kendi görev alanlarında kalarak hizmet vermemiştir	3	7.1	4	9.6	--	--	10	23.8	25	59.5
İl yönetiminde görev alan birimlerin ortak çalışabilecekleri kurulların oluşturulması gerekmektedir	3	7.1	4	9.6	4	9.6	10	23.8	21	50.0
İl sorunlarının çözümünde ekonomik ve sosyal grupların bir etkinliğinin olabileceğini sanmıyorum	8	19.0	14	33.3	2	4.8	14	33.3	4	9.6

*1:Kesinlikle Katılmıyorum;2:Katılmıyorum;3:Fikrim Yok; 4:Kısmen Katılıyorum;
5:Kesinlikle katılıyorum

4. SONUÇ

Çalışma kapsamında incelenen iller sosyo ekonomik yapı bakımından birbirlerinden bazı farklı özellikler göstermektedir. Tarımsal verimliliğin yüksek olduğu, sanayileşmenin kamu yatırımına dayandığı Hatay'a karşılık, Kahramanmaraş merkez ilçede öne çıkan ve özel sektör yatırımlarının öncülük ettiği bir sanayileşme süreci yaşamaktadır. Şanlıurfa geleneksel tarıma dayalı bir ekonomik yapı ile birlikte, yüksek göç oranına sahip bir il olarak sosyo ekonomik göstergeler açısından daha geride kalmaktadır. Bu arka plana paralel olarak, Hatay'da eğitimli, ancak tarıma dayalı mesleklerle işgal eden bir meclis bileşimi karşımıza çıkarken, Kahramanmaraş'ta daha dinamik bir mesleki geçişkenliğe sahip ve uzman mesleklerin ağırlığı oluşturduğu bir meclis bileşimi bulunmaktadır. Şanlıurfa'da ise daha yaşlı, eğitim düzeyi olarak ilköğretimde yoğunlaşan, tarıma dayalı statik bir meslek yapısına sahip bir üyelik yapısı söz konusudur. Çok yetersiz sayıda olsa da

Hatay ve Kahramanmaraş'ta kadın üye bulunurken, Şanlıurfa'da mecliste kadın üye bulunmamaktadır.

Tablo 17. Katılım Algılaması*

HATAY (n/Yüzde)	1		2		3		4		5	
Yönetime katılım uygulamaları konusunda İl/İlçe halkı hazır değildir	5	15.6	5	15.6	1	3.1	11	34.4	10	31.2
İlde yönetime katılım mekanizmalarının uygulamaya konulması yeni sorunlar doğurur	6	18.8	8	25.0	4	12.5	12	37.5	2	6.2
K.MARAS (n/Yüzde)										
Yönetime katılım uygulamaları konusunda İl/İlçe halkı hazır değildir	8	28.6	8	28.6	2	7.1	9	32.1	1	3.6
İlde yönetime katılım mekanizmalarının uygulamaya konulması yeni sorunlar doğurur	13	46.4	5	17.9	4	14.3	6	21.4	-	-
Ş.URFA (n/Yüzde)										
Yönetime katılım uygulamaları konusunda İl/İlçe halkı hazır değildir	4	9.5	11	26.2	1	2.4	8	19.0	18	42.9
İlde yönetime katılım mekanizmalarının uygulamaya konulması yeni sorunlar doğurur	8	19.1	7	16.6	2	4.8	7	16.6	18	42.9

*1:Kesinlikle Katılmıyorum; 2:Katılmıyorum;3:Fikrim Yok; 4:Kısmen Katılıyorum; 5:Kesinlikle katılıyorum

Meclis üyeleri siyaseti yerele dönük bir kavram olarak algılamamakta, gerek partileri ile olan ilişkilerde, gerekse talep profili olarak merkezi kurumlara dönük bir bakış açısına sahip bulunmaktadır. Üyeler arasında parti geçişkenliği yüksektir. Yine yerel planda sosyo ekonomik grupları temsil eden kurumlarla işbirliği eğilimi düşüktür. Kendilerini mecliste seçtikleri partinin temsilcisi olarak görmekte ve konularını yerel bir rol için değil, milletvekilliğine geçişte işlevsel görmektedirler. Genel bir görünüm olarak üyelerin büyük çoğunluğu kendi partilerinin yerel örgütlerinde etkili bir arka plana sahiptirler. Parti içi demokrasinin olmayışından yüksek oranda yakınmakta, yerel örgütlerin etkinliğini sınırlı bulmaktadırlar. Meclis üyeleri yetki alanları dışında bir talep bileşimi ile karşı karşıya bulunmakta, sırasıyla iş bulma, maddi yardım, aracılık gibi taleplerle karşılaşmaktadırlar. Alınan talepler ağırlıklı olarak merkezi idarenin taşra temsilcileri olan valilik ve kaymakamlığa iletilmektedir. Ulusal düzeyde ise ilin milletvekilleri talep iletme kanalı olarak kullanılmaktadır. Etkili bir kurum olarak görülmesine rağmen her üç ilde de Belediye Başkanlığı talep iletme kanalı olarak kullanılmamaktadır. Yine talep profilinde ağırlıklı bir yeri olan milletvekillerinin yetersizliğinden yakınma söz konusudur. Dolayısıyla talep iletme konusunda yerelin seçilen temsilcileri arasında bir akışkanlığın veya olumlu bir tutumun olduğunu söylemek güçtür. Talep alma ve

aktarma profilinde yerel düzeyde örgütlü sosyo ekonomik gruplar ve diğer kurumlar ile etkileşim de sınırlı düzeydedir. Belli bir ölçüde siyasal partilerin yerel örgütleri talep profilinde yer bulabilmektedir. Yine taleplerin alınması ve iletilmesinde enformel iletişim öne çıkmaktadır. Burada da sınırlı düzeyde üyelerin parti örgütlerinin yer bulabildiği görülmektedir.

Her üç ilde de yerel kurumların yetkilerinin artırılması ve bütçeden kaynak aktarılması talebi meclis üyelerince öne çıkartılmaktadır. Ancak, bölge halkının, yerel sosyo ekonomik grupların karar alma süreçlerine katılımları konusunda iller arasında belirgin bir farklılaşma söz konusudur. Hatay ve Şanlıurfa'da sosyo ekonomik grup ve örgütlerin katılımına ve bunun doğuracağı sonuçlara karşı daha soğuk bir tutum söz konusudur. Buna karşılık Kahramanmaraş'ta sosyo ekonomik grup ve kurumların katılımını bir gereklilik olarak öne çıkartılmaktadır. Bu farklılaşmanın nedeni daha ayrıntılı bir çalışma yapmayı gerektirmekle birlikte, çalışma kapsamında Kahramanmaraş'ta özel sektöre dayalı bir sanayileşmenin yaşanması ve bunun yansıma bulduğu bir meclis bileşiminin varlığının bu farklılaşmada belirleyici olduğu önerilebilir.

Üzerinde durulması gereken son nokta, genel bir görünüm olarak, meclis üyelerinin sahip oldukları farklı siyasal eğilimler ile onların algılama, talep ve iletişim profilleri arasında bir farklılaşmanın tespit edilememiş olmasıdır. Bu açıdan çalışmada belirlenen tek farklılık, Şanlıurfa'da siyasal parti örgütlerinin sorunlarında merkezîyetçi yönetim yapısından yakınmanın öne çıkartılmasıdır. Bunun dışında her üç ilde de siyasal parti kimlikleri farklılaştırıcı bir unsur olarak görünmemektedir.

KAYNAKLAR

- Alkan, Haluk. ve Çiftçiöğlü, Hüseyin. 2007. "*Yerel Siyasette Belediye Meclisi ve Siyasi Parti Örgütleri: Göksun Örneği*", Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14:2,1-27.
- Alkan, Haluk. ve Taş, İ. Ethem, *Yerel Siyasetin Dönüşümü: Afşin Örneği*, İstanbul: Kesit, 2007.
- Dahl, Robert. A., *Who Governs?*, New Haven: Yale University Press, 1968.
- DPT, *İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması*, Ankara, 2003.
- DPT, *İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması*, Ankara, 2004.
- Giddens, Anthony, *Sosyoloji*, Çev. R. Esengün ve İ. Öğretir, Erzurum: İhtar, 1993.
- Holton, Robert J., *Kentler Kapitalizm ve Uygarlık*, Çeviren: Ruşen Keleş, Ankara: İmge, 1999.
- Keleş, Ruşen, *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, İstanbul: Cem Yayınları, 2000.
- Kıray, Mübeccel, Ereğli, İstanbul: Bağlam, 2000.
- Kurtoğlu, Ayça, *Hemşehrilik ve Şehirde Siyaset Keçiören Örneği*, İstanbul: İletişim, 2004.

Stone, Clarence, N., *Regime Politics: Governing Atlanta 1946-1988*, Lawrence: University Press of Kansas, 1989.

Tekeli, İlhan, “Yerel Siyaset ve Demokrasi/ Çoğulculuk / Sivil Toplum”, İçinde: *Sivil Toplum İçin Kent, Yerel Siyaset ve Demokrasi Seminerleri*, WALD, 1999, 195-232.

Yıldız, Özkan, “*GAP İllerinde Sosyal ve Ekonomik Dönüşüm*”, *Ege Akademik Bakış*, 8:1, 2008, 287- 300.